

Láska ve světle duchovní vědy

Rudolf Steiner

Láska jako projev já v bdělém vědomí člověka

Nikdy bychom neměli schopnost rozplynout se v lásce v druhé bytosti, nebo v nějakém ději jaksi přecházet do jiného děje, kdyby já z nás každou noc reálně nevycházelo ven, aby se venku v kosmu nořilo do věcí a dějů kosmu. Zde se noří do skutečnosti. Když do nás já v denním bdělém vědomí vklouzne, dává nám schopnost, kterou dosáhlo venku v kosmu - sílu vnitřně milovat.

V nejhlubším nitru duše se tak může vynořovat trojí síla:

síla svobody jako vnitřní původní podoby éterného těla neboli těla tvořivých sil,

síla vzpomínání jako síla astrálního těla, - síla lásky jako projevu já v bdělém vědomí.

Jak působí trojí síla lidské duše

Tím, že se lidská duše může účastnit této trojí síly, se proniká duchovním životem. Těmito třemi silami duše, pronikáním se pocitem svobody, silou vzpomínání, kterou udržujeme pohromadě minulost a přítomnost, a silou lásky, jíž se můžeme svým vlastním nitrem oddávat vnějšímu světu a také se můžeme s vnějším světem sjednocovat, se naše duše stává produchovnělou. Toto správně pochopit znamená pochopit, co je míněno slovy, že člověk v sobě, ve své duši nese ducha.

Toto chápání se potom rozšiřuje na celý život. Budeme-li s to živoucně utvořit vnitřní spojení mezi vzpomínkou a láskou - vzpomínka v nás vzniká působením astrálního těla, láska vzniká působením já - můžeme tím dosáhnout cosi podivuhodného.

Milovanému zemřelému zachováme vzpomínku až za hranici smrti a jeho obraz neseme ve své duši, což znamená, že ke smyslovým dojmům, které jsme o něm měli během života, připojujeme to, co nám zůstává, když nám bylo jeho smyslové bytí odňato. A třebaže již nemáme oporu ve vnějších smyslových dojmech, snažíme se tyto vzpomínky přivést k takové živoucnosti, že nám může připadat, jako by ten mrtvý byl s námi v bezprostřední živoucnosti. Budeme si vědomi toho, že to, co neseme jako sílu ve své vzpomínce, která se v nás vyvíjí zesílením našeho astrálního těla, spojujeme se silou, kterou máme skrze své já - se silou lásky. Intenzivní lásku uchováváme vůči mrtvému doslova až za hrob. Činíme se schopnými spojit sílu lásky s obrazem, který již nedostává žádné smyslové podněty, tak, jako bychom mohli vyvíjet sílu lásky jako při působení smyslových podnětů.

Duchovnost lásky

Najzazší základ lásky spočívá v já protkávaném duchem, jež se noří do lidského fyzického a éterného organismu. Poznávat duchovnost lásky znamená poznávat ducha. Kdo poznává lásku, poznává ducha, ale musí v poznání lásky pronikat až k vnitřnímu duchovnímu zážitku lásky.

Právě v tom však naše civilizace vstoupila na nesprávnou, vnější cestu. Vše, co je duchovní, má samozřejmě svou vnější smyslovou formu, neboť duch se noří do fyzického a ve fyzickém se vtěluje. Pozoruje-li se jen fyzicky, potom se lze snadno domnívat, že to, co je podníceno duchem, je podníceno fyzickým.

V této klamně představené době, která vlastně nemá lásku. Jen o lásce fantazíruje, dokonce o lásce lže. Pokud přemýšlí o lásce, ve skutečnosti zná pouze erotiku. Nechci říkat, že osamělý člověk neprožívá lásku, neboť ve svém nevědomém citění a ve svém nevědomém chtění popírá ducha mnohem méně než ve svém myšlení. Projdeme-li současnou literaturu, všude, kde například stojí v němčině slovo „láska“, mělo by být dosazeno slovo „erotika“, což je vlastně jediné, co o lásce zná současné myšlení ponořené do materialismu. Popření ducha lásky činí sílu lásky silou erotickou.

Protiobraz lásky - démon lásky

Právě myšlení ponořené do materialismu je vlastně popřením ducha, jež nejen činí sílu lásky silou erotickou, ale zároveň také umožňuje vystoupení protiobrazu, démona lásky. Démon lásky vzniká, když se toho, co v člověku má jinak působit podle vůle boží, zmocní lidské myšlení, když je intelektuální odtržené od duchovnosti. Potom můžeme sledovat sestupnou cestu.

Nejenže v četných oblastech místo génia lásky vystoupil jeho nižší služebník - erotika, ale na četných místech nyní vystoupil také protiobraz lásky - démon lásky. Génia lásky poznáváme tím, že máme produchovnělou lásku. Známe-li však pouze nižšího služebníka, erotiku, můžeme upadnout do sil démona lásky. Génieus lásky se projevuje zejména v interpretování sexuality, která je pod vlivem dnešní materialistické civilizace. Což se dnes nejenže nehovoří o erotice, chce-li se člověk přiblížit k lásce, ale hovoří se pouze o sexualitě? Veškeré mluvení civilizace o sexualitě dnes zahrnuje také usilování o tak zvanou výuku o sexualitě. Toto dnešní intelektualizované mluvení o sexualitě vlastně umožňuje démonologii lásky. Místo ke génieus lásky se v našem období často modlí k démonu lásky a to, co je duchovnost lásky, se zaměňuje s démonologií lásky v sexualitě.

Právě v této oblasti může samozřejmě docházet k naprostému nedorozumění. Vždyť vše to, co původně žije v sexualitě, je proniknuto duchovní láskou. Lidstvo však může klesnout dolů z tohoto produchovnění lásky. A nejsnáze klesá právě v době intelektualistické. Neboť přijímá-li intelektualita tu formu, o níž jsem včera hovořil, potom je duchovno lásky zapomenuto a rozvíjí se jen její vnější stránka. Budeme-li mít toto na zřeteli, budeme si moci říci, že anthroposofie nám může být učitelkou nejen pro naše poznání, ale také pro naši nejvnitřnější duševní podstatu, duševní život a pro znovunalezení ducha v nitru naší duše.

Z 10. přednášky *Duchovní perspektiva*, Dornach, 22. července 1923, přednáškový cyklus *Kulturní fenomény*, GA 225, přeložila Věra Zoubková, kráceno, upraveno. Přednáška byla též uvedena v knize *Rudolf Steiner: Nutnost a svoboda - Dualita pražského orloje*, přeložila Mária Schwingerová, Fabula 2012.

112